

JÁNOVI PIRČOVI

(začiatok júla 1970)

Vážený súdruh tajomník,

bol by som Vám veľmi povďačný, keby ste osobne a osobitne venovali láskave pozornosť stránickému preverovaciemu pokračovaniu súdr. doc. dr. Imricha Sedláka z Fil. fakulty P. J. Šafárika v Prešove.

Poznáte vraj od detstva jeho zmýšľanie, osobné i rodinné pomery, ja zasa od čias oživotvorenia Matice slovenskej som si všímal jeho umné a pôsobivé spájanie internacionálnych povinností komunistu so slovenskou a vlasteneckou tradíciou Matice.

Pekne Vám ďakujem za vlúdne pochopenie.

Jeden z posledných listov L. Novomeského pred ťažkým ochorením. Zachoval sa len rkp. koncept bez oslovenia, dátumu a podpisu, rukopis je však bez akýchkoľvek pochyb Novomeského. Datovanie vyvodzujeme podľa listu I. Sedláka Karolovi Rosenbaumovi 30. VI. 1970. I. Sedlák (nar. 1932, pedagóg, literárny historik a múzejník, v 60. rokoch sa venoval najmä výskumu a propagácii liter. tvorby východného Slovenska, hodnotiac ju z celonárodného hľadiska) v ňom o. i. napísal:

„Prišiel som k jednoznačnému názoru, že by celej veci prospelo, najmä by ju potlačilo dopredu, keby s. Novomeský čím skôr napísal list s. Jánovi Pirčovi, vedúcemu tajomníkovi KV KSS v Košiciach. V liste by mal uviesť, že som ho informoval o výsledku pohovoru a že sa obraciam na neho s prosbou o seriózne, najmä však komplexné hodnotenie mojej osoby a činnosti. V druhej časti listu by sa mohol vyjadriť o mojej práci v MS, názoroch a postojoch na pôde Matice, o vedeckej a publikačnej činnosti a o funkcii na východnom Slovensku v oblasti umeleckej, kultúrnej, spoločenskej a politickej najmä vo vzťahu k celoslovenskému zreteľu.

Zvážil som všetky okolnosti a zdá sa mi, že by to mohlo zohrať rozhodujúcu úlohu: prišlo by práve v období riešenia, keď sa do toho v pozitívnom zmysle za-

pája aj KV SNF a nakoniec poznám s. J. P. a viem, ako by na neho mohol list s. Nov. zapôsobiť.

Prepáč mi, že som až taký odvážny, ale považujem toto za vážny moment a podľa mňa nevybočuje to z rámca oficiálnosti. Dôležitý je tu však čas!...“

Podľa svedectiev rodinných príslušníkov i viacerých blízkych a známych, v prvej polovici roku 1970 žiadalo Novomeského o podobnú intervenciu množstvo ľudí. Neodmietal pomoc, lebo nesúhlasil s vylučovaním z KSC a s prepúšťaním zo zamestnania za politické postoje, fyzicky však nestihol každý prípad „komplexne“ hodnotiť. V máji bol už taký chorý a unavený, že sa musel liečiť v Tatrách. Po návrate ho čakala hŕba takýchto listov, denne pribúdali nové, rozmnožovali ich aj telefonické prosby a osobné návštevy, lebo sa začala masová čistka. Začiatkom júla oslabený organizmus nevydržal.

Novomeského intervencia nepomohla I. Sedlákovi a ani ostatným postihnutým.

Treba dodať azda ešte to, že Novomeský na protest proti rozmáhajúcim sa praktikám normalizácie sa v r. 1970 opätovne vzdával funkcie člena predsedníctva ÚV KSS, ale jeho abdikáciu vždy ostro odmietli.

Nové slovo 12. III. 1970 uverejnilo záznam besedy za okrúhlym stolom O výmene členských legitímácií. Na otázku redakcie: „ÚV strany sa rozhodol uskutočniť výmenu členských legitímácií. Pritom zdôraznil, že táto akcia sa nemá chápať ako dáky administratívny akt, ale ako prostriedok ideového a organizačného uchopenia strany. V čom vidíte vy hlavný zmysel a úskalie tohto počínu?“ — odpovedal:

„Hlavný ťah pri výmene legitímácií je zameraný proti pravicovému oportunistu. Avšak problém je v tom, rozmeniť túto otázku na drobné. Súdruh Husák už vo svojich vystúpeniach spomínal, aby sa k výmene pristupovalo veľmi citlivo a aby sme pravicových oportunistov hľadali medzi ľuďmi, ktorí aktívne, po celý čas, od prvopočiatku až do konca, zastávali stanovisko nepriateľné pre komunistickú stranu. Tam treba hľadať východisko. Stáva sa, že súdruhovia pristupujú k tejto veci zjednodušene, asi takto: čo si robil v auguste? V auguste si povedal to a to, tam a tam atď. To nemôže byť východisko, to nemôže byť podklad na označenie pravicového oportunistu, kontrarevolucionára. Táto mimoriadna vec sa nemôže stať východiskom na posudzovanie súdruhov!“